TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. gruodžio 20 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Įsisteigimo laisvė ir laisvas darbuotojų judėjimas – SESV 45 ir 49 straipsniai – Abipusis gydytojų diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialias kvalifikacijas patvirtinančių dokumentų pripažinimas – Direktyvos 75/363/EEB ir 93/16/EEB – Atlyginimas gydytojams rezidentams“

Byloje C-419/16

dėl *Tribunale di Bolzano* (Bolcano teismas, Italija) 2016 m. liepos 15 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2016 m. liepos 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Sabine Simma Federspiel

prieš

Provincia autonoma di Bolzano,

Equitalia Nord SpA

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai J. Malenovský, M. Safjan (pranešėjas), D. Šváby ir M. Vilaras,

generalinis advokatas N. Wahl,

posėdžio sekretorė R. Schiano, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. birželio 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– S. Simma Federspiel, atstovaujamos *avvocati* F. Dagostin ir S. Fassa,

– *Provincia autonoma di Bolzano*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* J. A. Walther von Herbstenburg,

– Europos Komisijos, atstovaujamos H. Støvlbæk, M. Kellerbauer ir L. Malferrari,

susipažinęs su 2017 m. rugsėjo 13 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1975 m. birželio 16 d. Tarybos direktyvos 75/363/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių gydytojų veiklą, derinimo (OL L 167, 1975, p. 14), iš dalies pakeistos 1982 m. sausio 26 d. Tarybos direktyva 82/76/EEB (OL L 43, 1982, p. 21) (toliau – Direktyva 75/363), 2 straipsnio 1 dalies c punkto ir SESV 45 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Sabine Simma Federspiel ginčą su *Provincia autonoma di Bolzano* (Bolcano autonominė provincija, Italija) ir *Equitalia Nord SpA* dėl aktų, kuriais ši provincija pareikalavo iš S. Simma Federspiel grąžinti rezidentūros stipendijos, gautos už neurologijos ir psichiatrijos dienines rezidentūros studijas kitoje valstybėje narėje nei Italija, dalį su palūkanomis.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 75/363

3 Direktyvos 75/363 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad studijos, po kurių įteikiamas specializuotos medicinos diplomas, pažymėjimas arba kitas oficialią kvalifikaciją patvirtinantis dokumentas, atitiktų bent tokius reikalavimus:

a) yra sėkmingai baigtos šešerių metų studijos pagal 1 straipsnyje minimą mokymo kursą;

b) jas sudaro teorinės ir praktinės studijos;

c) tai yra dieninės studijos, vykdomos prižiūrint kompetentingoms institucijoms arba įstaigoms laikantis šios direktyvos priedo 1 punkto;

d) jos vyksta universitete, mokomojoje ligoninėje arba prireikus šiam tikslui kompetentingų institucijų arba organų patvirtintoje sveikatos įstaigoje;

e) būsimieji gydytojai asmeniškai dalyvauja tos įstaigos veikloje ir vykdo jos įsipareigojimus“ (Neoficialus vertimas).“

4 Šios direktyvos priedo „Dieninių ir neakivaizdinių (vakarinių) specialistų studijų charakteristikos“ 1 punkte „Dieninės specialistų studijos“ numatyta:

„Mokymas vyksta tam tikruose kompetentingų institucijų pripažintuose punktuose.

Jis apima dalyvavimą visoje skyriaus, kuriame vyksta toks mokymas, veikloje, įskaitant budėjimą pagal iškvietimą, kad šioms praktinėms ir teorinėms studijoms praktikantas skirtų visus profesinius gebėjimus ištisus metus, dirbdamas tipinę darbo savaitę pagal nuostatas, dėl kurių susitaria kompetentingos institucijos. Už tokį darbą mokamas atitinkamas atlyginimas.

<…>“ (Neoficialus vertimas)

Direktyva 93/16

5 Direktyva 75/363 buvo panaikinta 1993 m. balandžio 15 d. 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/16/EEB, skirta padėti laisvam gydytojų judėjimui ir jų diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialių kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų abipusiam pripažinimui (OL L 165, 1993, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 2 t., p. 86). Direktyva 93/16 nuo 2007 m. spalio 20 d. buvo panaikinta 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL L 255, 2005, p. 22).

6 Direktyvos 93/16 III antraštinės dalies „Įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su gydytojų veikla, nuostatų derinimas“ 24 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybė narė užtikrina, kad studijos, po kurių įteikiamas specializuotos medicinos diplomas, pažymėjimas arba kitas oficialias kvalifikacijas patvirtinantis dokumentas, atitiktų bent tokius reikalavimus:

a) yra baigtos šešerių metų studijos pagal 23 straipsnyje minimą mokymo kursą <…>;

b) [jas] sudaro teorinės ir praktinės studijos;

c) tai yra dieninės studijos, pagal I priedo 1 punktą prižiūrimos kompetentingų institucijų;

d) [jos] vyksta universitete, mokomojoje ligoninėje arba prireikus šiam tikslui kompetentingų institucijų arba organų patvirtintoje sveikatos įstaigoje;

e) būsimieji gydytojai asmeniškai dalyvauja tos įstaigos veikloje ir vykdo visus jos įsipareigojimus.“

7 Direktyvos 93/16 I priedo „Dieninių ir neakivaizdinių (vakarinių) specialistų studijų, minimų 24 straipsnio 1 dalies c punkte ir 25 straipsnyje, charakteristikos“ 1 punkte „Dieninės specialistų studijos“ numatyta:

„Mokymas vyksta tam tikruose kompetentingų institucijų pripažintuose punktuose.

Jis apima dalyvavimą visoje skyriaus, kuriame vyksta toks mokymas, veikloje, įskaitant budėjimą pagal iškvietimą, kad šioms teorinėms ir praktinėms studijoms praktikantas skirtų visus profesinius gebėjimus ištisus metus, dirbdamas tipinę darbo savaitę pagal nuostatas, dėl kurių susitaria kompetentingos institucijos. Už tokį darbą mokamas atitinkamas atlyginimas.

<…>“

Italijos teisė

8 1986 m. sausio 3 d. *legge provinciale n. 1 – Formazione di medici specialisti* (Provincijos įstatymas Nr. 1 dėl gydytojų specialistų dieninių studijų; BU, Nr. 2,1986 m. sausio 14 d; toliau – Provincijos įstatymas Nr. 1/86) 1 straipsnyje numatyta:

„1. Kadangi Bolcano [autonominėje] provincijoje nėra galimybės įgyti gydytojo specialisto kvalifikacijos, kompetentingam provincijos valdybos nariui suteikti įgaliojimai <…> su Italijos universitetais ir kompetentingomis Austrijos viešosiomis įstaigomis laikantis šios valstybės teisės aktų sudaryti specialius susitarimus dėl papildomų gydytojų specialistų studijų vietų sukūrimo, visais atvejais atsižvelgiant į galiojančius valstybės ir provincijos teisės aktus.

2. Pagal ankstesnę dalį sudarytame susitarime su Austrijos viešosiomis įstaigomis gali būti numatyta, kad [Bolcano autonominė] provincija joms perveda maksimalaus stipendijos, numatytos 3 straipsnyje, dydžio neviršijančią sumą, jeigu tos įstaigos rezidentui moka atitinkamas išmokas.“

9 Provincijos įstatymo Nr. 1/86 7 straipsnyje nurodyta:

„1 <…> [gydytojai] stipendijos gavėjai privalo įsipareigoti dirbti [autonominės] Bolcano provincijos visuomenės sveikatos įstaigose *Giunta provinciale* (provincijos valdyba) nutarimu nustatytą laikotarpį. Šis laikotarpis negali būti trumpesnis nei 5 metai ir turi būti užbaigtas per tame nutarime nustatytą laiką.

2. Tuo atveju, jei būtų visiškai ar iš dalies nesilaikoma pirmesnėje dalyje nurodyto įsipareigojimo, turi būti grąžinta dalis rezidentūros stipendijos arba finansinės išmokos su teisės aktuose nustatytomis palūkanomis. Grąžintina dalis nustatoma provincijos valdybos sprendimu remiantis nutarimu ir negali būti didesnė kaip 70 % stipendijos ar atitinkamos išmokos.“

10 1988 m. kovo 29 d. *decreto del presidente della Giunta provinciale* (Provincijos valdybos pirmininko dekretas) Nr. 6/1988 buvo įtvirtinta:

„1. [Provincijos įstatyme Nr. 1/86] nurodyti [gydytojai] rezidentūros stipendijų ar išmokų gavėjai privalo įsipareigoti per dešimt metų nuo specializacijos įgijimo arba praktikos užbaigimo dienos penkerius metus dirbti Bolcano [autonominės] provincijos visuomenės sveikatos įstaigose, įskaitant pagal darbo sutartį.

2. Kad stipendijos ir išmokos būtų išmokėtos, suinteresuotasis asmuo privalo pateikti <…> pasižadėjimą laikytis 1 dalyje nustatytos sąlygos.

3. Gavėjai privalo:

a) grąžinti ne daugiau kaip 70 % stipendijos ar visų išmokų tuo atveju, jeigu visiškai nesilaikė 1 dalyje nustatyto įsipareigojimo;

b) grąžinti ne daugiau kaip 14 % stipendijos ar išmokų už kiekvienus nevykdytos tarnybos metus ar metų dalį, didesnę nei šeši mėnesiai, už ne daugiau kaip penkerius metus tuo atveju, jeigu įsipareigojimo nesilaikė iš dalies.

<…>

5. Nelaikoma, jog 1 dalyje nustatyto įsipareigojimo buvo nesilaikyta tada, kai suinteresuotasis asmuo įrodo, jog pateikė paraišką dėl priėmimo į Bolcano [autonominės] provincijos visuomenės sveikatos įstaigas ir dalyvavo susijusiuose konkursuose, kuriuose buvo pripažintas atitinkančiu reikalavimus arba buvo įtrauktas į konkursų laimėtojų sąrašus, skirtus darbo sutarčiai sudaryti, tačiau paskui nebuvo pakviestas eiti pareigų atitinkamoje įstaigoje.

<…>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

11 S. Simma Federspiel yra Italijos pilietė, kuri nuo 1992 m. iki 2000 m. studijavo Insbruko universitetinės klinikos (Austrija) dieninėje neurologijos ir psichiatrijos rezidentūroje ir šiuo laikotarpiu gavo Bolcano autonominės provincijos pagal Provincijos įstatymo Nr. 1/86 1 straipsnį skirtą studijų stipendiją. Iki 2000 m. liepos 31 d. ji gyveno Bolcane. Nuo tos dienos ji gyvena Brėgence (Austrija), kur verčiasi gydytojo profesija.

12 Kad gautų šią stipendiją, S. Simma Federspiel turėjo įsipareigoti per 10 metų nuo specializacijos įgijimo ne mažiau kaip 5 metus dirbti Bolcano autonominės provincijos visuomenės sveikatos įstaigoje, o jeigu visiškai nesilaikytų šio įsipareigojimo, grąžinti ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos arba, jeigu šio įsipareigojimo nesilaikytų iš dalies, grąžinti ne daugiau kaip 14 % stipendijos už kiekvienus neišdirbto laikotarpio metus arba metų dalį, ilgesnę nei šeši mėnesiai. S. Simma Federspiel tokį pasižadėjimą pasirašė 1992 m. gruodžio 21 d.

13 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Bolcano autonominė provincija sumokėjo Insbruko universitetinei klinikai minėtą stipendiją pagal susitarimą, sudarytą su *Land du Tyrol* (Tirolio žemė, Austrija). Vėliau ši universitetinė klinika išmokėjo išmokas S. Simma Federspiel. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, jog neatrodo, kad ji būtų gavusi kitą atlyginimą už pagal savo specializaciją vykdytą veiklą.

14 2013 m. vasario 20 d. raštu Bolcano autonominė provincija paprašė S. Simma Federspiel pateikti pažymą, patvirtinančią, kad ji dirbo šios provincijos visuomenės sveikatos įstaigoje, arba įrodymą, kad ji pateikė paraišką dėl priėmimo į tokią įstaigą ir kad sėkmingai dalyvavo atitinkamuose konkursuose arba buvo įtraukta į tinkamų kandidatų sąrašą, tačiau nebuvo pakviesta dirbti.

15 Atsakydama į šį raštą, S. Simma Federspiel informavo Bolcano autonominę provinciją, kad nuo specializacijos įgijimo ji šioje provincijoje veiklos nevykdė.

16 Esant tokioms aplinkybėms, 2013 m. rugpjūčio 5 d. dekretu ši provincija iš jos pareikalavo grąžinti 70 % gautos stipendijos, būtent 68 515,24 EUR su 51 418,63 EUR dydžio palūkanomis, iš viso 119 933,87 EUR sumą.

17 S. Simma Federspiel kreipėsi į *Tribunale di Bolzano* (Bolcano teismas, Italija), siekdama, kad būtų panaikinti aktai, kuriais Bolcano autonominė provincija iš jos pareikalavo grąžinti minėtą sumą. Grįsdama savo ieškinį, ji remiasi Provincijos įstatymo Nr. 1/86, kuriuo vadovaujantis šie aktai buvo priimti, negaliojimu.

18 Šiuo klausimu šis teismas pažymi, kad provincijos teisės aktuose numatyta pareiga grąžinti 70 % gautos stipendijos su teisės aktuose numatytomis palūkanomis iš tikrųjų įpareigoja atitinkamus gydytojus grąžinti gerokai didesnę nei skirta stipendija sumą.

19 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių, ar šiuose teisės aktuose įtvirtintos nuostatos atitinka Sąjungos teisę, būtent SESV 45 straipsnį, jeigu minėtais teisės aktais gydytojai specialistai atgrasomi išvykti iš savo kilmės valstybės narės, kad įsisteigtų ir vykdytų profesinę veiklą kitoje valstybėje narėje.

20 Manydamas, kad pagrindinės bylos sprendimas priklauso nuo Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo, *Tribunale di Bolzano* (Bolcano teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Direktyvos 75/363] 2 straipsnio 1 dalies c punktas ir [šios direktyvos] priedas turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip taikomas pagrindinėje byloje, pagal kurį atlyginimas gydytojams rezidentams išmokamas tik gavus gydytojo rezidento pasižadėjimą per 10 metų nuo specializacijos įgijimo ne mažiau kaip 5 metus dirbti Bolcano autonominės provincijos visuomenės sveikatos įstaigose, o tuo atveju, jei jis visiškai nesilaiko šio įsipareigojimo, aiškiai leidžiama Bolzano autonominei provincijai – subjektui, iš kurio lėšų mokamas atlyginimas, – susigrąžinti ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos su teisės aktuose nustatytomis palūkanomis, apskaičiuotomis nuo tada, kai administracija pervedė atskiras išmokas?

2. Tuo atveju, jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar pagal SESV 45 straipsnyje nustatytą laisvo darbuotojų judėjimo principą draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip taikomas pagrindinėje byloje, pagal kurį atlyginimas gydytojams rezidentams mokamas tik gavus gydytojo rezidento pasižadėjimą per 10 metų nuo specializacijos įgijimo ne mažiau kaip 5 metus dirbti Bolcano autonominės provincijos visuomenės sveikatos įstaigose, o tuo atveju, jei jis visiškai nesilaiko šio įsipareigojimo, aiškiai leidžiama Bolcano autonominei provincijai – subjektui, iš kurio lėšų mokamas atlyginimas, – susigrąžinti ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos su teisės aktuose nustatytomis palūkanomis, apskaičiuotomis nuo tada, kai administracija pervedė atskiras išmokas?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

21 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 75/363 2 straipsnio 1 dalies c punktas ir jos priedas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami valstybės narės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos nacionalinė stipendija, skirta kitoje valstybėje narėje vykdomoms studijoms gydytojo specialisto kvalifikacijai įgyti, suteikiama su sąlyga, kad gydytojas stipendijos gavėjas per 10 metų nuo specializacijos įgijimo 5 metus vykdys savo profesinę veiklą stipendiją suteikusioje valstybėje narėje arba, jei jis šio įsipareigojimo nesilaikys, grąžins ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos sumos su palūkanomis.

22 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad pagrindinėje byloje S. Simma Federspiel neurologijos ir psichiatrijos rezidentūros studijos Insbruko universitetinėje klinikoje pradėtos 1992 m. ir baigtos 2000 m. Todėl pagrindinės bylos aplinkybėms Direktyvos 75/363 nuostatos taikomos iki 1993 m. balandžio 15 d., kai įsigaliojo ją panaikinusi Direktyva 93/16, o nuo šios datos taikomos pastarosios direktyvos nuostatos.

23 Direktyvos 75/363 2 straipsnio 1 dalies c punkte numatyta, kad studijos, po kurių įteikiamas diplomas, pažymėjimas ar kitą oficialią kvalifikaciją patvirtinantis dokumentas, turi būti dieninės ir vykdomos prižiūrint kompetentingoms institucijoms arba įstaigoms laikantis šios direktyvos priedo 1 punkto. Minėtame punkte numatyta, kad tokios studijos vykdomos darbo vietose, kuriose už tokį darbą mokamas atitinkamas atlyginimas.

24 Direktyvos 93/16 24 straipsnio 1 dalies c punkto ir jos I priedo 1 punkto formuluotės panašios į ankstesniame punkte minėtų nuostatų formuluotes.

25 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad minėtose nuostatose pareiga mokėti atlyginimą rezidentūros studijų laikotarpiu numatyta siekiant, kad rezidentūros studijų lygis nenukentėtų, be kita ko, dėl to, kad lygiagrečiai būtų vykdoma privati profesinė veikla (šiuo klausimu žr. 1999 m. vasario 25 d. Sprendimo *Carbonari ir kt.*, C-131/97, EU:C:1999:98, 40 punktą).

26 Be abejo, ši pareiga yra besąlygiška ir pakankamai tiksli (1999 m. vasario 25 d. Sprendimo *Carbonari ir kt.*, C-131/97, EU:C:1999:98, 44 punktas) ir visiškai priklauso nuo rezidentūros studijų sąlygų laikymosi (šiuo klausimu žr. 1999 m. vasario 25 d. Sprendimo *Carbonari ir kt.*, C-131/97, EU:C:1999:98, 41 punktą).

27 Nors gydytojai rezidentai iš tiesų turi teise į atlyginimą (šiuo klausimu žr. 1999 m. vasario 25 d. Sprendimo *Carbonari ir kt.*, C-131/97, EU:C:1999:98, 42 punktą), neatrodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama sąlyga daro poveikį atitinkamai pareigai jiems atlyginti, kuri, be to, nėra, kaip nurodyta

Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, besąlygiška, kiek tai susiję su atlyginimo dydžiu (1999 m. vasario 25 d. Sprendimą *Carbonari ir kt.*, C-131/97, EU:C:1999:98, 47 punktas), taigi ir rezidentūros studijų sąlygų laikymuisi.

28 Šiuo klausimu reikia priminti, kad S. Simma Federspiel savo rezidentūros studijų laikotarpiu gavo atlyginimą, dėl kurio visos šioje byloje pastabas pateikusios šalys, įskaitant ir S. Simma Federspiel, sutarė, kad jo dydis buvo pakankamas studijoms.

29 Taigi pagrindinėje byloje nagrinėjama sąlyga taikoma tik pasibaigus rezidentūros laikotarpiui ir nedaro poveikio rezidentų studijų sąlygoms, ji taip pat nesusijusi su jų ir valstybės, kurioje vykdomos studijos, santykiais.

30 Esant tokioms aplinkybėms, Direktyvos 75/363 2 straipsnio 1 dalies c punktas ir Direktyvos 93/16 24 straipsnio 1 dalies c punktas negali būti aiškinami kaip draudžiantys tokią sąlygą, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje.

31 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 75/363 2 straipsnio 1 dalies c punktas ir Direktyvos 93/16 24 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos valstybės stipendija, skirta kitoje valstybėje narėje vykdytoms studijoms gydytojo specialisto kvalifikacijai įgyti, suteikiama su sąlyga, kad gydytojas stipendijos gavėjas per 10 metų nuo specializacijos įgijimo 5 metus vykdys savo profesinę veiklą stipendiją suteikusioje valstybėje narėje arba, jei jis šio įsipareigojimo nesilaikys, grąžins ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos sumos su palūkanomis.

Dėl antrojo klausimo

32 Savo antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 45 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami valstybės narės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos valstybės stipendija, skirta kitoje valstybėje narėje vykdytoms studijoms gydytojo specialisto kvalifikacijai įgyti, suteikiama su sąlyga, kad gydytojas stipendijos gavėjas per 10 metų nuo specializacijos įgijimo 5 metus vykdys savo profesinę veiklą stipendiją suteikusioje valstybėje narėje arba, jei jis šio įsipareigojimo nesilaikys, grąžins ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos sumos su palūkanomis.

33 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal SESV 168 straipsnio 7 dalį, kaip ji išaiškinta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, Sąjungos teisė nepažeidžia valstybių narių kompetencijos priimti nuostatas, skirtas jų sveikatos priežiūrai organizuoti. Vis dėlto naudodamosi šia kompetencija valstybės narės turi laikytis Sąjungos teisės, be kita ko, SESV nuostatų, susijusių su pagrindinėmis laisvėmis, kurios draudžia valstybėms narėms nustatyti arba išlaikyti nepagrįstus šių laisvių apribojimus sveikatos priežiūros srityje (šiuo klausimu žr. 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Malta Dental Technologists Association ir Reynaud*, C-125/16, EU:C:2017:707, 54 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

34 Šiuo aspektu pagrindinėje byloje nagrinėjamuose teisės aktuose nedaromas skirtumas atsižvelgiant į tai, ar gydytojo stipendijos gavėjo kitoje valstybėje narėje nei Italijos Respublika vykdoma veikla turi būti kvalifikuojama kaip darbas pagal darbo sutartį. Be to, nei iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nei iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos negalima nustatyti, ar S. Simma Federspiel vykdo gydytojos profesinę veiklą Austrijoje kaip pagal darbo sutartį dirbanti darbuotoja, ar kaip laisvosios profesijos darbuotoja, taigi ar pagrindinėje byloje nagrinėjamai situacijai taikytinos SESV 45 straipsnyje numatytos laisvo darbuotojų judėjimo, ar SESV 49 straipsnyje numatytos įsisteigimo laisvės nuostatos. Dėl to tokie teisės aktai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, turi būti vertinami atsižvelgiant tiek į SESV 45 straipsnį, tiek į SESV 49 straipsnį.

35 Remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija visomis Sutarties nuostatomis laisvo asmenų judėjimo srityje siekiama palengvinti Sąjungos piliečiams bet kokios profesinės veiklos vykdymą Sąjungos teritorijoje ir draudžiamos priemonės, galinčios sudaryti nepalankesnes sąlygas šiems piliečiams, kai jie ketina vykdyti veiklą kitos nei jų kilmės valstybės narės teritorijoje. Tokiomis sąlygomis valstybių narių piliečiai turi būtent tiesiogiai iš Sutarties kylančią teisę išvykti iš kilmės valstybės narės, atvykti į kitos valstybės narės teritoriją ir joje apsigyventi, siekdami joje vykdyti veiklą. Todėl pagal SESV 45 straipsnį draudžiamos visos nacionalinės priemonės, kurios gali kliudyti Sąjungos piliečiams pasinaudoti šiame straipsnyje garantuojama pagrindine laisve (2017 m. liepos 18 d. Sprendimo *Erzberger*, C-566/15, EU:C:2017:562, 33 punktas ir jame cituojama jurisprudencija). Tas pats pasakytina apie SESV 49 straipsnyje numatytos įsisteigimo laisvės ribojimus (šiuo klausimu žr. 2013 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Venturini ir kt.*, C-159/12–C-161/12, EU:C:2013:791, 30 punktą ir 2017 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Borta*, C-298/15, EU:C:2017:266, 47 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

36 Reikia konstatuoti, kad valstybės narės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos stipendija siekiant finansuoti rezidentūros studijas kitoje valstybėje narėje skiriama su sąlyga, kad gydytojas stipendijos gavėjas vykdys savo profesinę veiklą stipendiją suteikusioje valstybėje narėje tam tikrą laikotarpį po specializacijos įgijimo, gali atgrasyti šį gydytoją pasinaudoti savo teise į laisvą judėjimą arba įsisteigimo laisve, numatytomis SESV 45 ir 49 straipsniuose. Iš tiesų, minėtas gydytojas bus atgrasomas išvykti iš savo kilmės valstybės narės dirbti ar įsisteigti kitoje valstybėje narėje, jei dėl to jam reikės grąžinti iki 70 % gautos stipendijos sumos su palūkanomis (pagal analogiją žr. 2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Radziejewski*, C-461/11, EU:C:2012:704, 31 punktą).

37 Taigi tokie teisės aktai yra darbuotojų laisvo judėjimo ir įsisteigimo laisvės ribojimas, kuris iš principo draudžiamas pagal SESV 45 ir 49 straipsnius.

38 Remiantis suformuota jurisprudencija, nacionalinės priemonės, galinčios apriboti galimybę pasinaudoti Sutartimi užtikrintomis pagrindinėmis laisvėmis ar naudojimąsi jomis padaryti mažiau patrauklų, gali būti leistinos, tik jeigu jomis siekiama bendrojo intereso tikslo, jos yra tinkamos šiam tikslui pasiekti ir neviršija to, kas reikalinga jam pasiekti (2016 m. liepos 13 d. Sprendimo *Pöpperl*, C-187/15, EU:C:2016:550, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

39 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai taikomi nediskriminuojant dėl pilietybės.

40 Reikia pabrėžti, kad Teisingumo Teismo pagal SESV 267 straipsnį nagrinėjamoje byloje klausimo, kokių tikslų iš tiesų siekiama nacionalinės teisės aktais, nagrinėjimas priklauso prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo kompetencijai (žr., be kita ko, 2011 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Dickinger ir Ömer*, C-347/09, EU:C:2011:582, 51 punktą).

41 Kaip nurodė Bolcano autonominė provincija ir Europos Komisija savo rašytinėse pastabose ir per teismo posėdį, pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose numatytos priemonės skirtos užtikrinti šios provincijos gyventojams aukštos kokybės, subalansuotą ir visiems prieinamą specializuotą medicinos pagalbą, išsaugant socialinės apsaugos finansinę pusiausvyrą.

42 Šiuo klausimu reikia priminti, kad tarp Sutartimi saugomų gėrių ir interesų žmonių sveikata ir gyvybė užima svarbiausią vietą. Be kita ko, socialinės apsaugos sistemos finansinės pusiausvyros rimto pažeidimo pavojus jau pats savaime gali būti privalomasis bendrojo intereso pagrindas, kuriuo galima pateisinti SESV numatytų pagrindinių laisvių apribojimą; dar daugiau, tikslas remiantis visuomenės sveikatos sumetimais išlaikyti visiems prieinamas subalansuotas medicinos ir stacionarinės sveikatos priežiūros paslaugas taip pat gali patekti į vieną iš išimčių dėl visuomenės sveikatos sumetimų, jei tai padeda užtikrinti aukšto lygio sveikatos apsaugą. Tai apima priemones, kuriomis, pirma, siekiama bendrojo tikslo užtikrinti, kad atitinkamos valstybės narės teritorijoje būtų pakankamos ir nuolat prieinamos įvairios ir subalansuotos kokybiškos medicininės priežiūros paslaugos, ir, antra,

prisidedama prie pastangų riboti išlaidas ir kiek įmanoma užkirsti kelią finansinių, techninių ir žmogiškųjų išteklių švaistymui (šiuo klausimu žr. 2016 m. sausio 28 d. Sprendimo *CASTA ir kt.* C-50/14, EU:C:2016:56, 60 ir 61 punktus).

43 Pagrindinėje byloje nagrinėjamais nacionalinės teisės aktais siekiama sukurti papildomas rezidentūros studijų vietas ir taip padidinti gydytojų specialistų skaičių darbo rinkoje. Šiais teisės aktais įpareigojant stipendiją gavusius gydytojus vykdyti savo profesinę veiklą Bolcano autonominėje provincijoje tam tikrą laikotarpį po specializacijos įgijimo prisidedama prie gydytojų specialistų paklausos šioje provincijoje tenkinimo.

44 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose numatytomis priemonėmis siekiama šio sprendimo 42 punkte nurodytų teisėtų tikslų.

45 Dėl šio klausimo pirmiausia reikia priminti, kad, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, būtent valstybės narės sprendžia, kokio lygio visuomenės sveikatos apsaugą jos ketina suteikti ir kaip šį lygį pasiekti. Kadangi šis apsaugos lygis įvairiose valstybėse narėse gali skirtis, reikia valstybėms narėms suteikti diskreciją šioje srityje (šiuo klausimu žr. 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Malta Dental Technologists Association ir Reynaud*, C-125/16, EU:C:2017:707, 60 punktą).

46 Viena vertus, kiek tai susiję su pagrindinėje byloje nagrinėjamų nuostatų tinkamumu, reikia pažymėti, kad nagrinėjamuose teisės aktuose įtvirtinta gydytojo specialisto, kurio studijos finansuotos atitinkamos valstybės, pareiga dirbti šios valstybės Bolcano autonominėje provincijoje tam tikrą laikotarpį po studijų baigimo padeda tenkinti gydytojų specialistų paklausą šioje provincijoje. Taigi šia pareiga siekiama bendrojo tikslo užtikrinti pakankamas ir nuolat prieinamas įvairios ir subalansuotos kokybiškos medicininės priežiūros paslaugas ir prisidedama prie veiksmingo su šiomis paslaugomis susijusių išlaidų valdymo, taigi ir prie visuomenės sveikatos apsaugos.

47 Kita vertus, vertindamas, ar šios nuostatos būtinos, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atsižvelgti į tai, kad, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 87 ir 88 punktuose, studijų finansavimą gavusių gydytojų specialistų pareiga dirbti Bolcano autonominėje provincijoje yra ribojama 5 metais per 10 metų nuo specializacijos įgijimo ir kad vadovaujantis pagrindinėje byloje nagrinėjamais teisės aktais ji kyla tik tuo atveju, kai tokiam gydytojui specialistui šioje provincijoje yra laisva gydytojo specialisto darbo vieta ir kad šis darbas jam pasiūlomas tinkamu laiku.

48 Atliekant minėtą vertinimą taip pat svarbūs specifiniai Bolcano autonominės provincijos poreikiai, nurodyti Komisijos ir generalinio advokato jo išvados 91 punkte, būtent būtinybė užtikrinti, kad kokybiškos medicininės priežiūros paslaugos būtų teikiamos dviem oficialiosiomis šio regiono kalbomis, t. y. vokiečių ir italų, ir dėl to kylantys sunkumai įdarbinant pakankamai gydytojų specialistų, galinčių vykdyti savo profesinę veiklą šiomis dviem kalbomis.

49 Be to, iš bylos medžiagos nematyti, kad yra alternatyvi priemonė, kuri sudarytų sąlygas šiai provincijai įdarbinti pakankamą skaičių gydytojų specialistų, galinčių vykdyti savo profesinę veiklą šiomis dviem kalbomis.

50 Atsižvelgiant į aplinkybę, kad šio sprendimo 47 punkte nurodytos pareigos nevykdymo atveju atitinkamas gydytojas turi grąžinti ne daugiau kaip 70 % gautos stipendijos, skirtos studijoms, po kurių įgyjama gydytojo specialisto kvalifikacija, finansuoti, reikia konstatuoti, kad, kaip iš esmės nurodė generalinis advokatas savo išvados 94 punkte, ši grąžintina suma nėra neproporcinga, nes, neskaitant teisės aktuose nustatytų palūkanų už vėlavimą mokėti, kas yra visiškai normalu, ji neviršija gautos finansavimo sumos. Be to, S. Simma Federspiel pasirašydama pasižadėjimą išreiškė savo sutikimą su skirtos stipendijos grąžinimo prievole tuo atveju, jei visiškai nesilaikytų šio įsipareigojimo.

51 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad SESV 45 ir 49 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos valstybės stipendija, skirta kitoje valstybėje narėje vykdytoms studijoms gydytojo specializacijai įgyti, suteikiama su sąlyga, kad gydytojas stipendijos gavėjas vykdys savo profesinę veiklą stipendiją suteikusioje valstybėje narėje ne mažiau kaip 5 metus per 10 metų nuo specializacijos įgijimo arba, jei jis nesilaiko šio įsipareigojimo, grąžins ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos su palūkanomis, nebent šiuose teisės aktuose numatytomis priemonėmis neprisidedama prie veiksmingo visuomenės sveikatos apsaugos ir socialinės apsaugos sistemos finansinės pusiausvyros tikslų įgyvendinimo ir viršijama tai, kas būtina šiems tikslams pasiekti, o tai turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. **1975 m. birželio 16 d. Direktyvos 75/363/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių gydytojų veiklą, derinimo, iš dalies pakeistos 1982 m. sausio 26 d. Tarybos direktyva 82/76/EEB, 2 straipsnio 1 dalies c punktas ir 1993 m. balandžio 5 d. Direktyvos 93/16/EEB, skirtos padėti laisvam gydytojų judėjimui ir jų diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialių kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų abipusiam pripažinimui, 24 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos valstybės stipendija, skirta kitoje valstybėje narėje vykdytoms studijoms gydytojo specializacijai įgyti, suteikiama su sąlyga, kad gydytojas stipendijos gavėjas vykdys savo profesinę veiklą stipendiją suteikusioje valstybėje narėje ne mažiau kaip 5 metus per 10 metų nuo specializacijos įgijimo arba, jei jis nesilaikys šio įsipareigojimo, grąžins ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos sumos su palūkanomis.**

2. **SESV 45 ir 49 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos valstybės stipendija, skirta kitoje valstybėje narėje vykdytoms studijoms gydytojo specializacijai įgyti, suteikiama su sąlyga, kad gydytojas stipendijos gavėjas vykdys savo profesinę veiklą stipendiją suteikusioje valstybėje narėje ne mažiau kaip 5 metus per 10 metų nuo specializacijos įgijimo arba, jei jis nesilaikys šio įsipareigojimo, grąžins ne daugiau kaip 70 % išmokėtos stipendijos sumos su palūkanomis, nebent šiuose teisės aktuose numatytomis priemonėmis neprisidedama prie veiksmingo visuomenės sveikatos apsaugos ir socialinės apsaugos sistemos finansinės pusiausvyros tikslų įgyvendinimo ir viršijama tai, kas būtina šiems tikslams pasiekti, o tai turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.**

Parašai.